

ØKONOMER UDEN GRÆNSER

MIDTVEJSEVALUERING AF **COMEBACK CAMP**

SAMFUNDSØKONOMISK VÆRDI OG SOCIAL RETURN ON INVESTMENT

Rapporten er udarbejdet af **Økonomer Uden Grænser**:

Forfattere: Lonnie Graversgaard Jensen og Amalie Erichsen Kudsk

Web: www.economistswithoutborders.net

Email: contact@economistswithoutborders.net

COMEBACK
CAMP

Poul Kellberg

Web: comeback.nu

Email: pk@comeback.nu

Telefon: +45 27 28 29 57

Layout: www.grafiskafdeling.dk

INDHOLD

4	RESUME
7	RAPPORTENS FORMÅL
7	BAGGRUND
8	INTRODUKTION TIL COMEBACK CAMP
8	MÅLGRUPPEN
9	COMEBACKS METODE
9	FIGHTPLAN
10	COMEBACK GYM
11	FORANDRINGSTEORI
12	METODE
12	DATA
13	SROI-MODELLEN
14	ØKONOMISK OG SOCIAL VÆRDI
15	STATUS PER OKTOBER 2019
16	PROFIL AF INTERVENTIONSGRUPPEN
17	DELTAGERNES FORELØBIGE UDVIKLING
17	KRIMINALITET
18	BESKÆFTIGELSE
19	TRIVSEL, HELBRED OG MISBRUG
21	SROI-ANALYSE
21	INTERESSETER
22	ANTAGELSER ANGÅENDE EFFEKTMÅLINGEN
23	IMPACT MAP
25	SROI-NØGLETAL
26	ØKONOMISK GEVINST FOR STAT OG KOMMUNE
27	KONKLUSION

RESUME

Denne rapport indeholder en midtvejs-evaluering og social return on investment (SROI) analyse af Comeback Camps indsats i Aarhus målrettet unge kriminalitetstruede, marginaliserede mænd. Indsatsens mål er at hjælpe de unge med at bryde med det kriminelle miljø samt nedbryde de barrierer, som har forhindret de unge i at deltage i kommunens uddannelses- og beskæftigelsestilbud, så de unge på sigt kan blive selvforsørgende.

Kriminalitet og kriminel adfærd betyder ikke kun, at de unges liv påvirkes, når kriminaliteten finder sted. Ud fra en social og samfundsøkonomisk betragtning er der ligeledes en effekt på de kriminelles senere udvikling. Ungdomskriminalitet har ofte en negativ effekt på uddannelsesniveaue, som påvirker de unges jobmuligheder senere i livet. Borgere, der er dømt for kriminalitet, har dermed ofte en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet

og derigennem en lavere livsindkomst, et øget brug af overførselsindkomster og øgede sundhedsudgifter i forhold til ikke-kriminelle borgere.

Comeback Camp tilbyder de unge mænd et fællesskab, der ligner det, de kender fra gaden, men med konstruktive værdier, og anvender boksning som omdrejningspunkt i arbejdet med målgruppen.

Fortsættes...

HVAD?
 ET KONSTRUKTIVT FÆLLESSKAB MED
BOKSNING SOM OMDREJNINGSPUNKT
 MÅLRETTET UNGE
KRIMINALITETSTRUED
 MARGINALISEREDE MÆND I ALDEREN 16-35 ÅR

**MIDTVEJS-
EVALUERING**
 12 UNGES UDVIKLING
 I LØBET AF GENNEMSNITLIGT
29
 UGERS PROGRAM

EN INVESTERING PÅ
1,2 MIO. KR.
 HAR FORELØBIGT SKABT EN
 FORVENTET SAMFUNDS-
 ØKONOMISK GEVINST PÅ
5,6 MIO. KR.
 OVER DE NÆSTE 5 ÅR

HERAF
 DRIFTSØKONOMISK
 VÆRDI FOR STAT
 OG KOMMUNE
 PÅ **3,1 MIO. KR.**
 SAMT SOCIAL VÆRD
 PÅ **2,5 MIO. KR.**

FÆNGSELSDOMME

PROGRAMMETS UNGE HAR
 GNS. **1,4 DOMME**
 HAR VÆRET FÆNGSLET
 GNS. **6,3 MDR.**

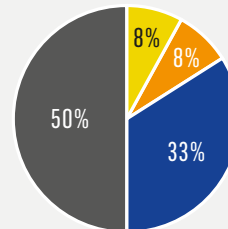
69%

AF DOMMENE VEDRØRER
 VOLD, VÅBEN OG STOFFER

MISBRUG

EFTER PROGRAM

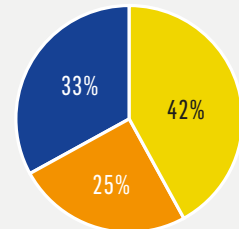

MEGET DÅRLIGERE   DÅRLIGERE   DET SAMME (OK)   BEDRE   MEGET BEDRE   INTET MISBRUG

HELBRED

EFTER PROGRAM

FOR HVER

1 KR.

INVESTERET I COMEBACK CAMP
 FORVENTES SAMFUNDET
 AT FÅ MINDST

4,8 KR.

IGEN OVER DE NÆSTE 5 ÅR

(BASERET PÅ DELTAGERNES
 FORELØBIGE UDVIKLING)

UDVIKLINGEN I KRIMINALITET

OPSTART → NU

92% 17%

HAR LØBENDE
 HAFT VÅBENBESIDDELSE

OPSTART → NU

67% 17%

HAR BEGÅET
 GROV VOLD

OPSTART → NU

33% 8%

HAR BEGÅET
 RØVERI

OPSTART → NU

75% 17%

HAR FORETAGET
 APPRESNING OG TRUSLER

Analysen dækker Comebacks resultater i perioden september 2018 til september 2019, og bygger på interviews med 12 af deltagerne. Formålet har været at afdække, hvilken effekt Comeback Camp har haft for de unges psykosociale udvikling, deres uddannelsesstatus, beskæftigelsesgrad og brug af overførselsindkomster samt deres kriminalitetsniveau, og beregne de økonomiske gevinster for de offentlige budgetter samt de sociale værdier, forandringerne har haft for de unge selv.

Undersøgelsen viser, at deltagerne, som ved programmets start i gennemsnit var 20,8 år gamle, alle har været aktivt kriminelle inden for en bred vifte af kriminalitetsområder, herunder besiddelse af våben, grov vold, salg af stoffer, svindel og afpresning, samt at halvdelen har afsonet en fængselsstraf. Desuden havde 75 pct. af deltagerne et hashmisbrug før programmet og samtlige deltagere modtog kontanthjælp ved opstart i programmet.

På evalueringstidspunktet, hvor deltagerne i gennemsnit havde deltaget 29 uger i programmet hos Comeback Camp, rapporterede de om markante forbedringer i deres trivsel bl.a. mht. bedre søvn, mindre stress, mere tryghed og ro samt at være blevet bedre til at styre deres vrede.

Desuden var tre af deltagerne kommet ud af deres misbrug, og over halvdelen af deltagerne angav, at deres helbred var blevet bedre eller meget bedre, og 75 pct. at deres liv generelt var blevet bedre.

Derudover havde gruppen kraftigt reduceret deres kriminalitetsniveau på samtlige kriminalitetstyper, og en tredjedel af deltagerne har slet ikke begået kriminalitet efter opstarten hos Comeback.

Endelig er en enkelt deltager ikke længere på kontanthjælp, men har fået en læreplads. I forhold til målingstidspunktet midt i forløbet er den lille fremgang mht. uddannelse- og beskæftigelse forventelig, idet deltagernes svære situation ved opstart i programmet kræver fremgang på en række af de andre områder, før de vil være i stand til at starte uddannelse eller job på længere sigt.

Den samfundsøkonomiske værdi er beregnet på baggrund af de foreløbige forandringer, projektet har skabt ved midtvejsevalueringen, og under konservative antagelser om, at de unges situation ikke forbedres yderligere, men blot fastholdes på det hidtidige niveau, som ellers forventes kun at være starten på de unges fulde udviklings under hele

forløbet. Selv under disse pessimistiske antagelser, har projektet allerede genereret et samfundsøkonomisk overskud.

I tabel 1 er SROI-analysens nøgletal vist. Værdien af omkostningerne til driften af Comeback Camp samt værdien af de hidtidige, men vedvarende forandringer er her summeret for en femårig periode. Over fem år forventes projektets foreløbige forandringer at generere en samlet værdi på godt 5,6 mio. kr. Fratrækkes driftsomkostningerne på knap 1,2 mio. kr. giver det en nettogevinst på knap 4,5 mio. kr. Det betyder, at for hver krone investeret i Comeback Camp, vil samfundet få 4,8 kr. igen, hvilket svarer til et årligt afkast på 30 pct. Samlet set er Comeback Camp således en fornuftig social og samfundsøkonomisk investering

Værdien består dels af den driftsøkonomiske værdi af reducerede udgifter til kontanthjælp, øgede skatteindtægter og reducerede omkostninger forbundet med kriminalitet, som udgør ca. 3,1 mio. kr., og dels af den sociale værdi af deltagernes øgede trivsel som følge af mindre misbrug, at få en læreplads samt højere nettoindtægt, som udgør 2,5 mio. kr.

TABEL 1: NØGLETAL FRA SROI-ANALYSEN

NØGLETAL	ÅR 0	ÅR 1	ÅR 2	ÅR 3	ÅR 4	ÅR 5
A) Akkumuleret omkostning	1.167.450	1.167.450	1.167.450	1.167.450	1.167.450	1.167.450
B) Akkumuleret bruttonutidsværdi	498.795	1.607.299	2.673.168	3.698.042	4.683.498	5.631.052
C) Akkumuleret nettonutidsværdi	-668.655	439.849	1.505.718	2.530.592	3.516.048	4.463.602
D) Social benefit-cost ratio (SCBR)	0,4	1,4	2,3	3,2	4,0	4,8
E) Social return on investment (SROI)	-57%	17%	32%	33%	32%	30%

1.1 RAPPORTENS FORMÅL

Formålet med denne rapport er at belyse de foreløbige forandringer, Comeback Camp har skabt i løbet af det første år af organisationens samarbejde med Aarhus Kommune, dvs. i perioden fra september 2018 til september 2019, i arbejdet med unge kriminalitetstruede, marginaliserede mænd.

Analysen har fire fokusområder:

- Hvilken effekt har Comeback Camp haft på de unges psykosociale udvikling, herunder f.eks. trivsel, socialt netværk, helbred og misbrug?
- Hvilken effekt har Comeback Camp haft på de unges udvikling i forhold til uddannelse, beskæftigelse og offentlig forsørgelse?

- Hvilken effekt har Comeback Camp haft på de unges kriminalitetsniveau?
- Hvad er den økonomiske gevinst i de offentlige budgetter? Hvilken værdi har de personlige og sociale forandringer for de unge mænd?

Analysen er foretaget i samarbejde med NGO'en Økonomer Uden Grænser.

2.1 BAGGRUND

Aarhus Kommune har over en længere periode haft fokus på alvorligt kriminalitetstruede unge. Ud over kriminalitet kæmper denne gruppe unge typisk med en række andre problemer såsom stofmisbrug, psykiske helbredsproblemer og hjemløshed, og udviser samtidig en stærk modstandsvilje mod at adlyde autoriteter som politiet og kommunen, men også mod at indordne sig samfundet generelt.

De unges komplekse problemer, som ofte er kombineret med manglende sociale færdigheder, manglende grundlæggende kompetencer samt en manglende forståelse for de krav, de bliver mødt med på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet, gør det svært for dem at indgå i og profitere af kommunens ordinære uddannelses- og beskæftigelsestilbud. Gruppen af unge har typisk svært ved at møde og deltage i samtaler i jobcentret, hvilket medfører et stort ressourceforbrug både i forhold til indsats- og forsørgelsesydelse. Derudover opleves nogle af de unge som truende og udadreagerende, når de møder til samtaler eller skal deltage i tilbud.

Endeligt kæmper en række udsatte boligområder i Aarhus - særligt i Aarhus Vest

- med problemer i forhold til trygheden i lokalområdet. Politiets Tryghedsundersøgelse 2018¹ viser, at blot 65,0 pct. og 63,4 pct. af borgerne i henholdsvis Bispehaven og Gellerupparken/Toveshøj følte sig trygge. Det er en stigning i forhold til 2017, hvor andelen var henholdsvis 43,4 pct. og 52,0 pct.², omend tryghedsniveauet i de to områder stadig rangerer i bunden blandt alle 23 udsatte boligområder, som indgår i undersøgelsen, og langt under landsgennemsnittet, som var på 86,5 pct. i 2018. Trygheden er påvirket af forskellige faktorer, men bliver i høj grad påvirket af forekomsten af særlige typer af kriminalitet eller utryghedsskabende adfærd fra den gruppe unge, som kommunen har fokus på.

En del af de generelle årsagsforklaringer bag de unge etniske minoritets mænds opførsel kan findes i opvæksten, hvor oplevelsen af forskelsbehandling kan udvikle en selvopfyldende profeti, hvilket betyder, at de unge i stigende grad begynder at handle i overensstemmelse med den negative identitet, der tildeles dem gennem samfundets stemping. Der forekommer i den forbindelse også risiko for, at de stemplede unge finder sam-

men og begynder at sætte en ære i de negative egenskaber, de er blevet tillagt f.eks. ved at begå kriminalitet. Derudover øges risikoen for selv at begå kriminalitet ligeledes ved opvækst i områder, hvor der findes meget kriminalitet, ligesom der i de belastede boligområder hersker en svækket social kontrol. Den svage sociale kontrol skaber en særlig grobund for subkulturelle fællesskaber, hvorved der kan udvikles normer på tværs af majoritetssamfundets normer og regler. Svage bånd til samfundets konventionelle institutioner som uddannelsessystemer og arbejdsmarkedet samt lav tiltro til samfundets normer og værdier kan overordnet betyde, at de unge mænd ikke har lige så meget at miste ved at begå kriminalitet, som det ville være tilfældet hvis tilknytningen var stærkere.³

Der forekommer derfor et behov for at arbejde målrettet og tværfagligt med denne gruppe unge ud fra en forståelse omkring de kulturelle opvækstbetingelser, således at de unge mænd kan tage del i samfundets normer og værdier og dermed blive i stand til at indgå i og profitere af de ordinære indsatser omkring uddannelse og beskæftigelse.

¹ "Politiets Tryghedsundersøgelse 2018", Rigspolitiet (2018)

² "Politiets Tryghedsundersøgelse 2017", Rigspolitiet (2017)

³ "Kriminalitet og etniske minoriteter - Sammenfatning af tre delrapporter", Det Kriminalpræventive Råd (2019)

3 INTRODUKTION TIL COMEBACK CAMP

Comeback er en organisation, der har eksisteret siden 2010, hvor Comeback+Industries i årene 2010-2017 var placeret i Greve Kommune⁴. Med erfaringen fra Sjælland indgik Comeback i 2018 et samarbejde med Aarhus Kom-

mune og rykkede til Åbyhøj. Her findes Comeback Camp centralt beliggende mellem flere af de udsatte boligområder, hvor mange af de unge i målgruppen er vokset op. De fysiske rammer for Comeback Camp tæller blandt andet et træ-

ningscenter med sandsække og boksering, mens størstedelen af Comebacks personale selv har en baggrund inden for boksning, hvilket anvendes aktivt i det daglige arbejde med de unge.

3.1 MÅLGRUPPEN

Comeback henvender sig til unge kriminalitetstruede, marginaliserede mænd i alderen 16-35 år.

Målgruppen er typisk karakteriseret ved stor tilknytning til udsatte boligområder og ved en fastlåshed i sociale sammenhænge, som understøtter marginalisering, misbrug og kriminalitet, og herunder

særligt et fastlåst mønster i forhold til selvopfattelse, omgivelser og fremtidsmuligheder. De unge mænd befinder sig således i en marginaliseret samfundsmæssig position, hvortil de ofte udviser en oppositionel relation til politi, kommunale tilbud, lokalmiljø og samfundet i øvrigt.

Målgruppen er derudover karakteriseret af et undertrykt behov for stærke rollemodeller der kan møde dem, også når de er svære at rumme. Comeback tilbyder i mødet med netop denne målgruppe en bærende relation, som bliver stående - også når den unges adfærd i pressede situationer kan være dysfunktionel.

⁴ Se evt. "Undersøgelse af effekt af Comebacks intervention 2010-2016 - Samfundsøkonomisk værdi og social return on investment", Økonomer Uden Grænser (2016)

3.2 COMEBACKS METODE

Comeback udvikler forandringskabende løsninger for og med målgruppen, hvor boksning og funktionel styrketræning udgør et gennemgående værktøj og tema. Løsningerne tager udgangspunkt i skabelsen af konstruktive, forandringskabende fællesskaber for de unge, som skaber utryghed i lokalområderne, og som ofte befinder sig uden for de etable-

rede systemers rækkevidde. Det handler overordnet om tryghed, tillid, fællesskab og målet om at omvende de unge fra en position som modborgere til en position som selvforsørgende medborgere.

Forløbets varighed er individuelt og deltagerne har mødepligt samt pligt til at deltage aktivt. Kontaktpersoner fra Unge,

Job og Uddannelse i Aarhus kommune foretager i samarbejde med Comeback Camp løbende en vurdering af den enkeltes fokusområder og udvikling. Deltagerne udskrives af programmet når de bliver selvforsørgende, bliver sendt videre til andre kommunale myndigheder eller hvis de forsømmer mødepligten og kravet om aktiv deltagelse.

“Comeback har givet mig et nyt syn på mine livsmuligheder. Det har gjort en stor forskel at de støtter op - selv når man laver fejl.”

- Deltager hos Comeback

3.2.1 FIGHTPLAN

Fælles for de unge, der starter i Comeback, er en kaotisk livssituation, hvor hverdagen ofte er præget af manglende struktur og overblik. De har kort sagt brug for en fightplan for livet, som det redskab, der kan skabe overblik og gøre egenudviklingen mere overskuelig.

I den forbindelse anvendes narrativerne fra boksningens verden aktivt som metaforer for afklaring og udvikling med fokus på bl.a. personligt ansvar, lederskab, vedholdenhed, mod, maskulinitet og respekt. De forskellige elementer bindes sammen af en overordnet fightplan, der har til formål at skabe netop det overblik

den unge mangler. Fightplanen udvikles individuelt med den enkelte unge, ligesom den kan udvikles yderligere i workshops mellem flere unge og dermed tilgodese en kollektiv transformativ læring. Comeback tilbyder derigennem målgruppen et positivt alternativ til deres livsførelse gennem en ramme, de unge mænd kan relatere til og derfor er motiverede for at indgå i. Dette tydeliggøres når deltagerne indbyrdes udtrykker opbakning til Comebacks tilgang og dermed udviser et tilhørsforhold hertil.

Comeback lægger herudover også stor vægt på at indgå i et bredt koordineret

samarbejde med henblik på planlægningen af rammen omkring den enkeltes forløb og fremadrettede tiltag. Comeback tror på, at vellykkede indsatser opstår i samskabelse mellem bl.a. kommuner, politi, private aktører, lokalområder, NGO'er, uddannelsesinstitutioner og de unge deltagere i Comeback Camp. Det brede samarbejde, hvor flere fagligheder og perspektiver sættes i spil, danner grobund for den nødvendige nytænkning, inddragelse og innovation, som der er behov for i udviklingen af gode løsninger på det kriminalpræventive og resocialiserende område.⁵

⁵ "Samarbejdsdrevet innovation i kriminalpræventive indsatser – Slutrapport om sammenhænge mellem samarbejde, innovation og kriminalpræventiv effekt og måling heraf", Torfing, Jacob. Krogh, Andreas Hagedorn & Ejernæs, Anders (2017). Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv, Roskilde School of Governance.

3.3 COMEBACK GYM

Comeback Gym er en udbygning af indsatsen omkring det daglige arbejde med målgruppen til det resocialiserende og aktivitetsrettede område, hvor omverdenen bydes indenfor i et unikt bokse- og træningscenter med en klar social mission.

Det er Comebacks erfaring, at mange af de unge i målgruppen oftest har en meget

begrænset berøring med det omkringliggende normsamfund og derfor hverken har kendskab til de sociale normer eller netværk ind på det legale arbejdsmarked. Det er ligeledes Comebacks erfaring, at der blandt sociale aktører i det private erhvervsliv er interesse for at gøre en forskel. Målet for den sociale mission i Comeback Gym er således at skabe en

arena, hvor deltagerne i Comeback Camp og den øvrige omverden, som har en interesse i projektet, kan mødes på tværs og berige hinanden. Med missionen om at gøre overgangen fra submiljø til normsamfund til en gradvis og flydende proces for de unge mænd i Comeback Camp fungerer Comeback Gym således som et supplerende læringsrum.

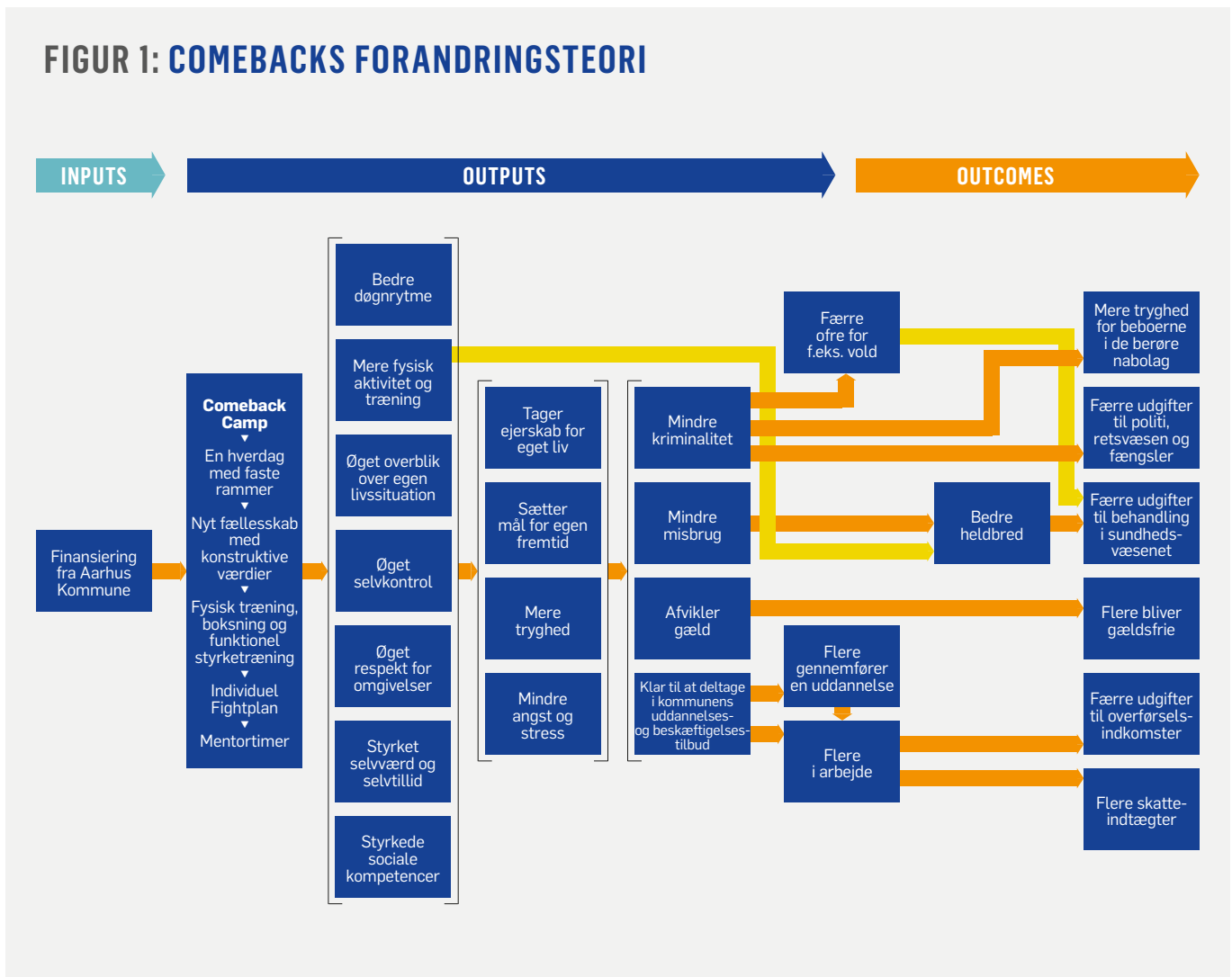
4 FORANDRINGSTEORI

Figur 1 viser Comebacks forandringsteori. En forandringsteori er et værktøj til at skabe overblik over, hvordan forandringen sker, og viser den kæde af begivenheder, der følger af Comebacks program. Forandringsteorien viser hvordan inputs (investeringer) producerer outputs (skridt på vejen), som i sidste ende skaber outcomes (resultater).

Det er her vigtigt at bemærke, at de sociale forandringer ligger forud for de budgetøkonomiske gevinster. De sociale forandringer er en forudsætning for at den økonomiske værdi kan skabes. I Comebacks tilfælde betyder det helt konkret, at de unge i første omgang f.eks. skal lære at styre deres vrede og forbedre deres sociale kompetencer mv., før de

kan blive klar til at tage kontrollen over deres eget liv, og først derefter bliver klar til at deltage i uddannelses- og beskæftigelsestilbud, der på langt sigt fører til, at de kan komme i beskæftigelse.

FIGUR 1: COMEBACKS FORANDRINGSTEORI

5 METODE

Til effektmålingen og værdisætningen af Comebacks indsat benyttes SROI-modellen fra Cabinet Office UK og Social Value UK samt data indsamlet via interviews med deltagerne. I det følgende redegøres for dataindsamlingen samt SROI-modellen.

5.1 DATA

Datasættet, som ligger til grund for analysen, er en midtvejsmåling foretaget ultimo september 2019. Dataindsamlingen er således foretaget på tidspunktet, hvor Comeback Camp havde forløbet ét år i Åbyhøj.

12 ud af de i alt 18 indskrevne unge mænd i Comeback Camp indvilligede i at deltage i dataindsamlingen, mens de resterende befinder sig i en særlig situation, hvorfor de ikke ønskede at deltage. Den undersøgte intervention omfatter således i alt 12 deltagere i Comeback Camp, hvor deltagerne på tidspunktet for dataindsamlingen havde været indskrevet

i Comeback Camp mellem 9 og 54 uger, med et gennemsnit på 29 ugers program. Der er indsamlet surveydata gennem face-to-face interviews, hvor alle interviews er foretaget af samme interviewer for at sikre en så ens gennemgang som muligt. Survey-spørgsmålene omhandler deltagernes kriminalitetshistorie, beskæftigelsesstatus, helbred samt psykosociale udvikling, herunder generel trivsel, selv-værd, sociale netværk, henholdsvis før og efter start i Comeback. Lederen af Comeback havde forinden interviewet introduceret de unge mænd til undersøgelsen og dennes formål samt vigtigheden af at give sandfærdige svar. Datasættet omkring

de unge mænds udvikling er endvidere anonymiseret, hvorfor der ikke er adgang til navne eller cpr-numre.

Undersøgelsens udsagnskraft er således baseret på de undersøgte 12 deltagere, hvilket tjener som en case eller et billede på, hvilken effekt Comeback Camp kan have haft for de unge mænd, samt et bud på den samfundsøkonomiske værdi heraf, hvorfor der ikke forekommer metodisk grundlag for generalisering på baggrund af undersøgelsen.

5.2 SROI-MODELLEN

Metoden, som er anvendt til at beregne værdien af Comebacks indsats, bygger på det førende arbejde inden for social værdisætning. Metoden er baseret på manualen "A guide to Social Return on Investment", som oprindeligt blev udgivet i 2009 af en kommission nedsat af det britiske Cabinet Office, og efterfølgende opdateret i 2012 af Social Value UK, hvor en underliggende model, herunder et impact map, blev udviklet i samråd med praktikere, akademikere og forskere med interesse i social værdi og effektmåling.

Tilgangen, som i sine bestanddele og substans ikke er ny, er efterfølgende blevet så anerkendt, at den er blevet adapteret af ledende universiteter, såsom Berkeley, Stanford, Washington State University m.fl., se f.eks. WSIPP, som Socialministeriets sociale

værdisætningsmodel (SØM) bygger på.

Manualen og modellen dækker overordnet tre områder:

1) forandringsteori, 2) effektmåling og 3) værdisætning. Forandringsteorien er et værktøj, der hjælper med at identificere interessenter samt kortlægge deres inputs, outputs og outcomes, for derved at synliggøre, hvilke mulige effekter, der skal måles på. Effektmålingen kvantificerer herefter disse effekter, og slutteligt værdisættes effekterne i kroner og ører.

Fordelen ved at arbejde ud fra denne manual er, at alle trin og antagelser er transparente. Derudover er modellen en klar og operationel ramme for alle, der er interesseret i at måle, evaluere, styre og designe social værdi eller sociale konsekvenser i praksis.

SROI-modellen måler kort fortalt de forandringer, som interventioner skaber, og værdisætter dem. Kvantificeringen af forandringerne kan ske ved simple sammenligninger af situationen før og efter en intervention. Fordelen ved dette er, at metoden er enkel og billig at udføre, og derfor kan bruges selv af små og mindrebemidlede organisationer.

Visse videnskabsteoretiske overvejelser omkring analyseniveauer bør dog foretages. Der findes minimum fem forskellige analyseniveauer, når det kommer til statistisk metode, jf. tabel 2. Sammenligning af situationen før og efter en intervention opererer på analyseniveau 1, og er dermed det mindst avancerede analyseniveau, hvilket fordrer forsigtighed i tolkning af effektmålingen.

TABEL 2: ANALYSENIVEAUER OG STATISTISKE METODER

NIVEAU	DESIGN	STATISTISK METODE
5	Randomiserede kontrollerede forsøg	Evalueringer med velimplementeret tilfældig tildeling af behandling til individer i indsats- og kontrolgruppe
4	Kvasi-eksperimenter	Evalueringer, der benytter en naturligt forekommende begivenhed (som gør tildelingen af behandling så godt som tilfældig)
3	Sammenligningsteknikker: Regressionsanalyse	Ikke-eksperimentelle evalueringer hvor indsats- og kontrolgruppe er matchet på observerbare karakteristika
2	Simple benchmarks	Studier med en indsats- og kontrolgruppe, men uden forsøg på at kontrollere for forskelle mellem grupperne
1	Før og efter analyse	Studier hvor der ikke er anvendt en kontrolgruppe. Udfaldet måles før og efter indsatsen.

For at kompensere for, at effektmålingen er baseret på før og efter analyse - og der dermed ikke er anvendt en kontrolgruppe til at kontrollere for, hvor stor en del af den observerede forandring, der kan tilskrives interventionen - er der i SROI-modellen gjort en række antagelser, som opvejer dette. Disse antagelser kaldes deadweight, attribution, displacement og drop off og fratrækkes bruttoeffekten for derved at nedjustere effekten.

Deadweight angiver, hvor stor en del af forandringen, der ville være sket, uanset om indsatsen havde fundet sted eller ej. Derved tages der højde for udviklingstendenser, som skyldes eksterne faktorer. Det kunne i nærværende analyse eksempelvis være, hvis en bandekonflikt

nedtrappes, og samtlige bandemedlemmer involveret i konflikten - både dem, der deltager i Comebacks program, og dem, der ikke gør - derfor begår færre overtrædelser af f.eks. våbenloven.

Attribution angiver, hvor stor en del af forandringen andre aktiviteter, indsatser eller personer har bidraget til. Det kan eksempelvis være et andet program eller andre tiltag fra f.eks. kommunen eller politiet.

Displacement angiver, hvor stor en del af forandringen, der fortrænger andre effekter. Det kan eksempelvis være, hvis en forbedring blot skyldes, at problemet er blevet fortrængt til et andet sted. F.eks. hvis Comebacks effekt på faldende kriminalitet i Aarhus, betyder at de kriminelle

aktiviteter blot flytter til en anden kommune. Displacement kan også være, hvis forandringen fortrænger andre fra at opnå samme forandring, f.eks. hvis en deltager i Comeback får et job, vil en anden ledig ikke kunne få samme job.

Drop off angiver, hvor meget forandringen aftager over tid. Dvs. graden af tilbagefald for deltagerne efter forløbet.

For at beregne impact (værdien af et outcome), ganges mængden af det pågældende outcome (f.eks. antal hjulpede personer) med enhedsværdien (af den finansielle proxy), hvorefter deadweight, attribution og displacement fratrækkes.

$$\text{MÆNGDE AF OUTCOME} \times \text{ENHEDSVÆRDI} \times (1 - \text{DEADWEIGHT}) \times (1 - \text{ATTRIBUTION}) \times (1 - \text{DISPLACEMENT}) = \text{IMPACT}$$

Drop off fratrækkes årligt, når impact fremskrives. Effekterne fremskrives under antagelsen om, at de forandringer, som investeringen skaber, er udtryk for en ændret livsbane for indsatssgruppen, og at effekterne derfor vil vare ved også efter indsatsen er slut. Typisk fremskrives effekten i fem år, for at give et estimat af afkastet inden for en overskuelig fremtid, uagtet om effekten forventes at fortsætte i mere end fem år.

5.3 ØKONOMISK OG SOCIAL VÆRDI

Impact (værdien af outcomes) opgøres for både økonomiske og sociale effekter. Den økonomiske værdi er de driftsøkonomiske besparelser eller øgede indtægter, som myndighederne (kommuner, regioner og staten) opnår som følge af en intervention. Det kan eksempelvis være reducerede omkostninger til kontanthjælp, sundheds- og retsvæsnat eller øgede skatteindtægter. Økonomisk værdi indebærer, at penge skifter hænder eller kasse.

Sociale værdier derimod måler værdien af øget trivsel opgjort i en monetær enhed (f.eks. kroner og ører). Her er der altså ikke tale om penge, der skifter hænder. De personer, som opnår en social værdi, får således ikke værdien udbetalt. Værdien er et udtryk for, hvor mange penge personen skulle have fået i hånden, hvis vedkommende skulle opnå samme trivselsfremgang, som er opnået ved f.eks. øget selvtillid, at komme ud af et misbrug, at

komme af med sin gæld eller at bo i et trygt nabolag.

Fordelen ved at omregne social værdi til samme målestok (kroner og ører) som den økonomiske værdi er, at man til dels nemmere kan sammenligne størrelsen og betydningen af de forskellige typer effekter, og at det derved også er muligt at summere alle effekter i ét samlet tal, der beskriver den samlede effekt.

6 STATUS PER OKTOBER 2019

I dette afsnit præsenteres resultaterne fra interviewene med deltagerne. Indledningsvist præsenteres interventionsgruppens profil ved opstart i programmet, og efterfølgende præsenteres deres udvikling fra opstarten og frem til interviewtidspunktet med hensyn til kriminalitet, beskæftigelse samt trivsel, helbred og misbrug.

Det er her vigtigt at huske, at nærværende rapport er en midtvejsevaluering, hvilket betyder, at målingen - i form af interviews med deltagerne - har fundet sted, før mange af deltagerne har afsluttet forløbet hos Comeback. Det har derfor ikke været muligt at observere deltagerens fulde udvikling endnu, idet det forventes, at deltagerens positive

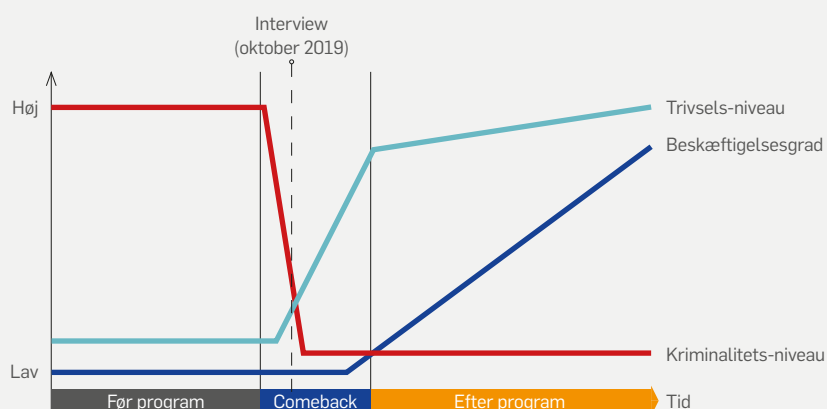
udvikling vil fortsætte under resten af og efter afslutning af programmet, eftersom det kan tage år at vende udviklingen for deltagerne, hvis udgangspunkt ved opstart i forløbet er meget svært, jf. tabel 3 i det følgende afsnit. Udviklingen, som præsenteres i det følgende, skal dermed kun ses som begyndelsen på de unge mænds fulde forandring.

“Det er rart at have en struktur på dagen og have noget at stå op til og så har jeg fået nye tanker omkring uddannelse. Hvor det før virkede umuligt, ser jeg det nu som en mulighed.”

- Deltager hos Comeback

De unge er startet i Comebacks program på forskellige tidspunkter. De interviewede deltagere har således været i gang i mellem 9 og 54 uger (29 uger i gennemsnit) på interviewtidspunktet, hvoraf kun tre af de interviewede deltagere havde afsluttet deres program. Figur 2 viser den forventede tidslinje for de unges udvikling mht. trivsel, kriminalitet og beskæftigelse. Forventningen er baseret på erfaringerne fra evalueringen af Comebacks indsats i Greve Kommune fra 2010-2016.⁸ Det ses, at de unges trivsel forventes at stige og deres kriminalitetsniveau at falde allerede i løbet af deres tid hos Comeback, og vil dermed kunne observeres på interviewtidspunktet, omend den fulde udvikling endnu ikke er realiseret. Fremgangen i beskæftigelsen forventes derimod først at ske hen mod slutningen af forløbet og forbedres yderligere efter forløbet, og vil dermed i mindre grad kunne observeres på interviewtidspunktet. Det skyldes, at de unge har brug for at få styr på mere basale ting såsom deres døgnrytme og selvkontrol, før de er klar til at tage ejerskab over deres eget liv og sætte mål for deres fremtid, og før de i sidste ende er klar til at komme ud på arbejdsmarkedet jf. Comebacks forandringsteori i figur 1 i afsnit 4.

FIGUR 2
TIDSLINJE FOR DELTAGERNES
FORVENTEDE UDVIKLING

⁸ "Undersøgelse af effekt af Comebacks intervention 2010-2016 - Samfundsøkonomisk værdi og social return on investment", Økonomer Uden Grænser (2016)

6.1 PROFIL AF INTERVENTIONSGRUPPEN

Tabel 3 viser en overordnet profil af de 12 interviewede deltagere i Comebacks program. Profilen er et udtryk for den gennemsnitlige deltagers situation på tidspunktet, hvor de startede hos Comeback.

Samtidig fungerer deltagerprofilen som status quo-scenarie, der i SROI-analysen anvendes til at beregne forskellen mellem status quo- og interventions-scenariet, og derved belyse effekten af programmet.

Deltagerne er alle mænd mellem 18 og 26 år med anden etnisk herkomst end dansk. De fleste er opvokset og bor stadig i og omkring de udsatte boligområder i Aarhus Vest (Gellerup) og Aarhus Syd (Rosenhøj/Rundhøj). Ingen af deltagerne bor hos deres forældre, og 42 pct. oplyser, at de slet ikke har en fast bopæl. De har alle gennemført folkeskolen, men ingen har gennemført yderligere uddannelse såsom erhvervsuddannelser eller gymnasiale uddannelser.

Alle i gruppen er på kontanthjælp, og lever derudover også op til kravene for at få et socialt frikort. Et socialt frikort giver mulighed for at tjene op til 20.000 kr. om året uden at blive trukket i forsørgelsesydelse, og tildeles af kommunen til personer, som har sociale udfordringer (f.eks. hjemløshed, alkohol- eller stofmisbrug, psykisk lidelse mv.), ikke er under ordinær uddannelse (eller har været det inden for det seneste år), samt har tjent under 10.000 kr. på at arbejde i løbet af det seneste år.

Alle deltagerne har gæld ved opstart i programmet, heraf har 92 pct. formel gæld, mens en fjerdedel af deltagerne også har uformel gæld, dvs. gæld der er optaget via andre långivere end en bank, f.eks. familie, venner eller kriminelle forbindelser. 75 pct. af deltagerne har desuden et hash-misbrug, hvoraf de 58 pct. har et dagligt misbrug, mens de resterende 17 pct. har et ugentligt misbrug.

75 pct. af gruppen angiver, at et kriminelt miljø, er deres primære sociale netværk, heraf angiver 17 pct. bandemiljøet. Alle deltagerne har begået kriminalitet i løbet af de seneste fem år før programmet, hvor våbenbesiddelse er den mest udbredte form for kriminalitet blandt deltagerne. 75 pct. af deltagerne er blevet dømt for kriminalitet, og de har i gennemsnit fået 1,4 domme og har siddet 6,3 måneder i fængsel.

TABEL 3: PROFIL AF INTERVENTIONSGRUPPE, FØR PROGRAM

	STATUS FØR PROGRAM
Alder (gennemsnit)	20,8 ÅR
Fødested - Danmark - Uden for Danmark	75 % 25 %
Forældres fødested - Begge uden for Danmark	100 %
Højest fuldførte uddannelse - Folkeskole	100 %
Boform - Udeboende - Uden fast bopæl	58 % 42 %
Har børn	8 %
Primære sociale netværk - Bandemiljø - Kriminelt miljø - Familie - Skole - Andet miljø (fritidsinteresser)	17 % 58 % 0 % 8 % 17 %
Modtager kontanthjælp - Har socialt frikort	100 % 100 %
Har gæld - Formel gæld - Uformel gæld	100 % 92 % 25 %
Misbrug (hash)	75 %
Har begået kriminalitet (seneste 5 år)	100 %
Dømte (seneste 5 år)	75 %
Antal domme (seneste 5 år, gennemsnit pr. deltager)	1,4
Har været i fængsel (seneste 5 år)	50 %
Måneder i fængsel (seneste 5 år, gennemsnit pr. deltager)	6,3

Kilde: Interviews med deltagerne, oktober 2019

6.2 DELTAGERNES FORELØBIGE UDVIKLING

Følgende afsnit illustrerer udviklingen for de 12 deltagere i Comeback Camp fra deres opstart og indtil interviewtidspunktet med henblik på udviklingen i henholdsvis kriminalitet, beskæftigelse samt trivsel, helbred og misbrug

6.2.1 KRIMINALITET

I de fem år forud for opstarten i Comeback, har samtlige deltagere begået kriminalitet. I figur 3 er angivet andelen af deltagere, der har begået kriminalitet fordelt på kriminalitetstype. De mest udbredte former for kriminalitet blandt deltagerne var våbenbesiddelse (92 pct.), tyveri (83 pct.) samt afpresning og trusler (75 pct.), men flere af deltagerne har også begået grov vold, røveri, svindel og solgt stoffer. Det ses desuden af figur 3, at den kriminelle aktivitet er faldet markant efter deltagerne er startet hos Comeback.

Imens deltagerne har været tilknyttet Comeback, har kun 67 pct. af deltagerne begået kriminalitet, og de, som har

begået kriminalitet, har både spredt deres kriminelle aktiviteter over færre kriminalitetstyper og begået færre kriminelle handlinger samlet set. Kriminaliteten er især faldet med hensyn til våbenbesiddelse, tyveri samt afpresning og trusler.

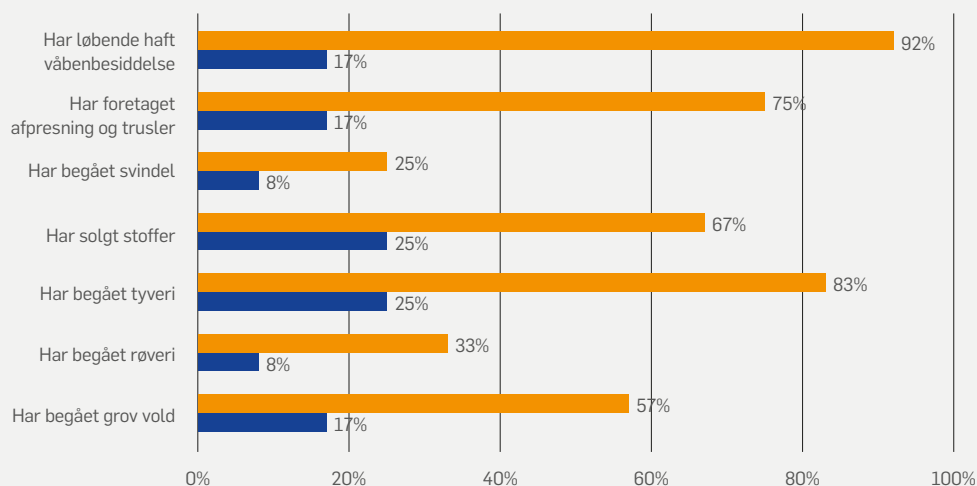
Der skal dog tages forbehold for, at før-perioden strækker sig over fem år forud for Comeback, mens nu-perioden kun strækker sig over perioden fra opstart i Comeback og frem til interviewtidspunktet i oktober 2019, dvs. en periode på mellem 9 og 54 uger.

I de fem år forud for opstarten i Comeback, havde 75 pct. af deltagerne modtaget en

dom, heraf var 42 pct. blevet idømt fængselsstraf, mens de resterende 33 pct. var blevet idømt bødestraf, samfundstjeneste eller behandling. Sammenlagt havde deltagerne 17 domme, som i figur 4 er fordelt på domstype. Det ses, at størstedelen af dommene (69 pct.) omhandlede vold, våben eller stoffer, mens 21 pct. omhandlede indbrud, tyveri og hærværk, og 10 pct. omhandlede færdselslove og særlove. Mens deltagerne har været tilknyttet Comeback har ingen af dem fået nogen domme. Der skal dog igen tages forbehold for, at perioden, der har været tilknyttet Comeback, er kortere end perioden dækket forud for opstarten i programmet.

FIGUR 3
KRIMINALITETSPROFIL,
FØR OG UNDER PROGRAM

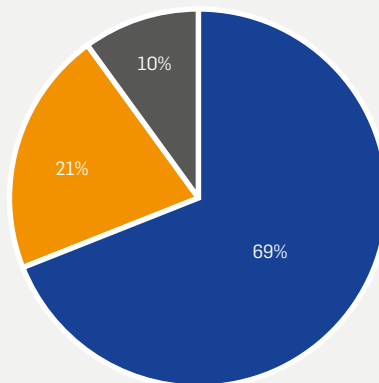
■ Før program
■ Under program

Kilde: Interviews med deltagerne, oktober 2019

**FIGUR 4:
DOMME FORDELT
PÅ DOMSTYPER,
FØR PROGRAM**

■ Vold, våben og stoffer
■ Indbrud, tyveri og hærværk
■ Færdselslove og særlove

Kilde: Interviews med deltagerne, oktober 2019

6.2.2 BESKÆFTIGELSE

Eftersom Comebacks målgruppe netop omfatter unge, der hverken er i arbejde eller uddannelse, var samtlige deltagere på kontanthjælp forud for deres start i programmet. På interviewtidspunktet i oktober 2019 havde en enkelt fået læreplads, som det fremgår af figur 5.

Ingen af deltagerne var begyndt på uddannelse eller havde fået fast arbejde per oktober 2019.

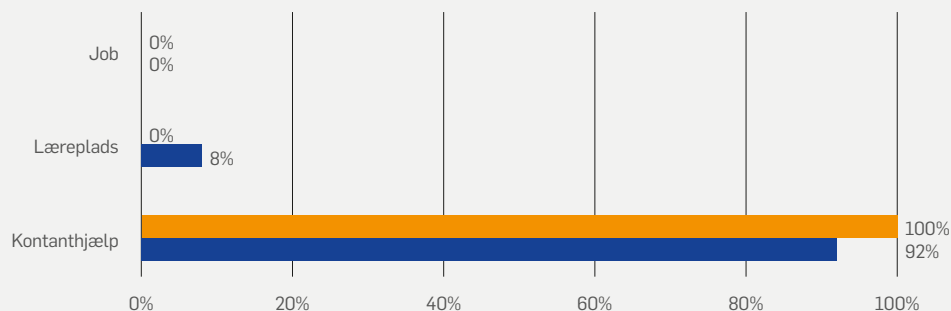
Halvdelen af deltagerne har undervejs i forløbet anvendt deres sociale frikort. De har udført forskelligt forefaldende

arbejde såsom medhjælper på et møbellager, flytning for privatpersoner, samt portvagter i forbindelse med en stadionkoncert.

Comeback har hjulpet med at formidle kontakt til arbejdsgiverne.

**FIGUR 5
BESKÆFTIGELSESSTATUS,
FØR PROGRAM OG I DAG**

■ Før program
■ Oktober 2019

Kilde: Interviews med deltagerne, oktober 2019

“Jeg havde ikke arbejdet i hele mit liv før Comeback fortalte mig om det sociale frikort. Nu har jeg været ude og prøve nogle forskellige ting og se den anden side af Ringvejen.”

- Deltager hos Comeback

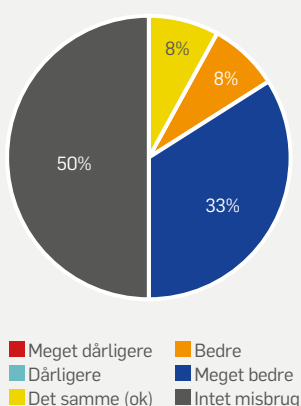
6.2.3 TRIVSEL, HELBRED OG MISBRUG

Før programmet havde 75 pct. af deltagerne et hashmisbrug, hvoraf 58 pct. havde et dagligt misbrug, mens 17 pct. havde et ugentligt misbrug. I figur 6 ses udviklingen i deltageres misbrug frem til interviewtidspunktet i oktober 2019, hvor det ses, at kun halvdelen af deltagerne har et misbrug i dag. Fratrækkes de deltagere, som ikke havde et misbrug før programmet, er der dermed 25 pct. af deltagerne

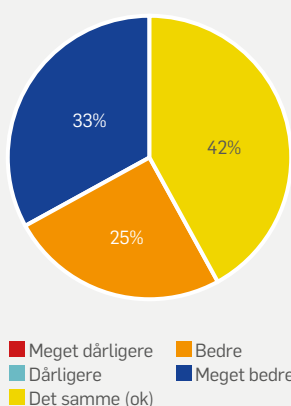
(svarende til 33 pct. af dem, som havde et misbrug), som er kommet ud af deres misbrug efter de er startet hos Comeback. Størstedelen af dem, som stadig har et misbrug - 41 pct. af alle deltagerne, svarende til 56 pct. af dem, der havde et misbrug - rapporterer, at det går bedre eller meget bedre med deres misbrug efter, de er startet i Comebacks program.

Over halvdelen af deltagerne (58 pct.) angiver, at deres helbred er bedre eller meget bedre efter de er startet i programmet, mens de resterende (42 pct.) angiver, at det er uændret, jf. figur 7. Til spørgsmålet om, hvorvidt deres liv er bedre eller dårligere i dag i forhold til før programmet, svarer 75 pct., at det er bedre i dag, mens 25 pct. svarer at det er uændret, jf. figur 8.

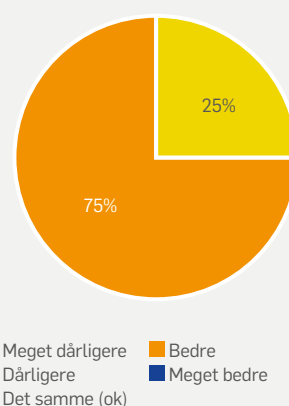
FIGUR 6
UDVIKLING I MISBRUG, OKTOBER 2019

FIGUR 7
UDVIKLING I HELBRED, OKTOBER 2019

FIGUR 8
BEDRE ELLER DÅRLIGE LIV, OKTOBER 2019

Kilde: Interviews med deltagerne, oktober 2019

Deltagerne er blevet bedt om at angive, hvor enige de er på en skala fra 1 til 10 i en række udsagn, der samlet giver en indikation på deres generelle trivsel. Gennemsnittet for hvert udsagn både før programmet og i oktober 2019 er vist i figur 9.

Før opstart i programmet var gennemsnittet på tværs af alle trivselsindikatorer 5,4,

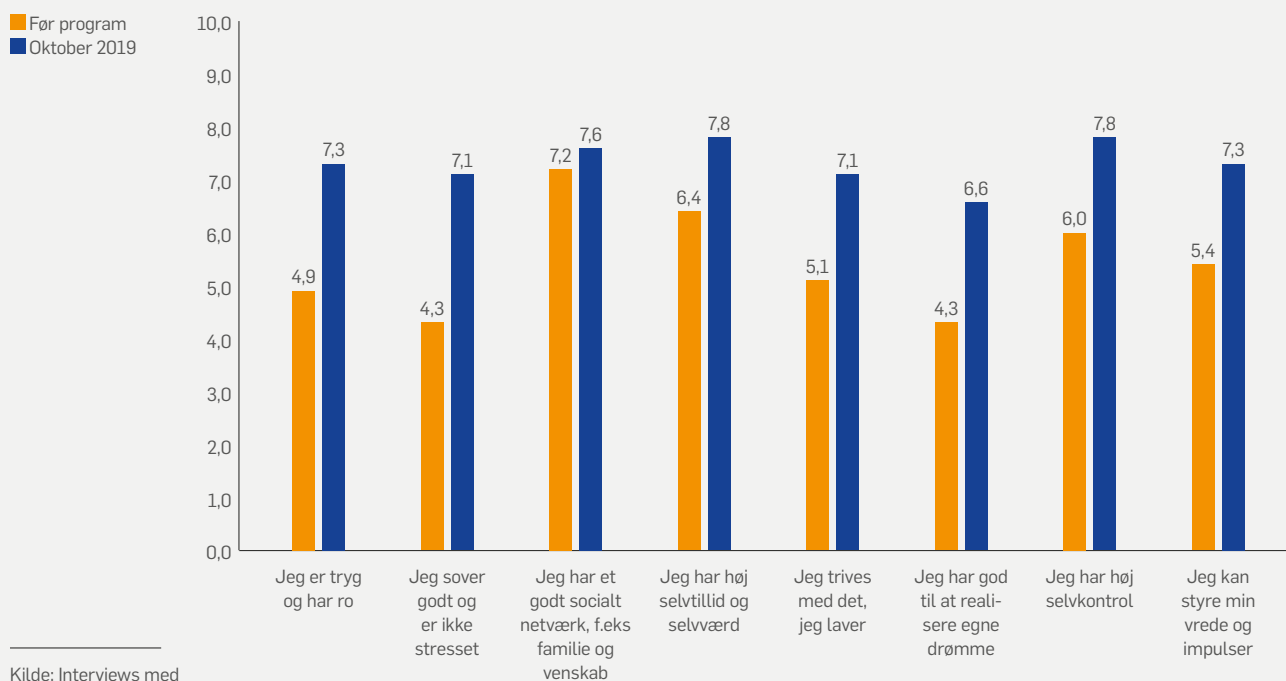
mens deltagerne i oktober 2019 i gennemsnit angiver deres trivsel til 7,3. Det er en gennemsnitlig stigning på 1,9 point svarende til 34 pct. Den største fremgang ses på indikatoren 'sover godt og er ikke stresset', som er steget med 2,8 point efterfulgt af 'er tryk og havde ro' (stigning på 2,4 point) samt 'er god til at realisere egne drømme' (stigning på 2,3 point).

Derudover er der også markant fremgang på indikatorerne 'trives med det, jeg laver', 'kan styre min vrede og impulser' og 'har høj selvkontrol'. På indikatorerne 'har høj selvtillid og selvværd' samt 'har et godt socialt netværk' er stigningen ikke væsentlig, men deltagerne angav at være mest enige med netop disse udsagn før programmet, hvilket giver mindre rum for forbedring.

“Comeback har rykket mig ud af sengen og i gang.
Træningen gør, at jeg sover bedre, og står tidligere op.”

- Deltager hos Comeback

FIGUR 9: TRIVSEL, FØR PROGRAM OG I DAG

⁹ Stigningen på disse to indikatorer er ikke statistisk signifikant på et 95 pct. signifikansniveau, omend førstnævnte er tæt på, mens sidstnævnte ikke er i nærheden af at være signifikant.

7 SROI-ANALYSE

I dette afsnit præsenteres de samfundsøkonomiske effekter af Comebacks indsats. Først identificeres de relevante interessenter, derefter kortlægges og værdisættes interessenternes inputs og outcomes i et impact map, og endelig opsummeres resultaterne med analysens nøgletal. Endelig fordeles de driftsøkonomiske gevinster mellem kommunen og staten.

7.1 INTERESSEENTER

Der er identificeret ni interessentgrupper, som enten påvirker eller bliver påvirket af projektet. I tabel 4 er det angivet, hvorvidt de enkelte interessenter er en del af undersøgelsen, hvordan de evt. er involveret samt hvilke data, som anvendes.

TABEL 4: INTERESSENTOVERSIGT

INTERESSEENTER	INVOLVERING	DATA
De unge	Ja	Interview og oplysninger fra Comeback
De unges nærmeste	Nej (fravalgt af ressourcemæssige årsager)	-
Beboere i Aarhus	Nej (gruppen af unge er for lille og for spredt på tværs af bydele til at påvirkningen hos den enkelte borger kan måles)	-
Ofre for f.eks vold og røveri	Nej (fravalgt af ressourcemæssige årsager)	-
Staten	Ja	Beregning af nettobidrag og omkostninger til kriminalitet
Kommunen og jobcentret ("Unge, Job og Uddannelse" under Aarhus Kommune)	Ja	Beregning af nettobidrag
Skoler og uddannelsesinstitutioner	Nej (ingen eller få unge i uddannelse, dog kan f.eks. søskendes pjækkeri være påvirket indirekte af storebror, som stopper i banden og starter uddannelse)	-
Arbejdsgivere	Nej (fravalgt af ressourcemæssige årsager)	-
Comeback	Ja	Diverse data og ad hoc dialog

7.2 ANTAGELSER ANGÅENDE EFFEKTMÅLINGEN

De viste outcomes angiver de målte forandringer. Forandringerne er forskellen mellem situationen før deltagerne startede i programmet og situationen efter interventionen. Det antages, at såfremt deltagerne ikke havde deltaget i interventionen, ville deres situation have været uændret, hvorfor før-målingen betegnes status quo scenariet. Eftersom der er tale om en midtvejsevaluering, er deltagerne blevet interviewet, mens de stadig er i gang med programmet, og derfor kendes deltagerens situation efter interventionen endnu ikke. Der er i stedet anvendt et såkaldt worst case scenarie, opstillet med udgangspunkt i situationen på interviewtidspunktet, som interventionsscenario.

I worst case scenariet antages det, at deltagerens udvikling fastfrysnes efter interviewtidspunktet, således at hverken deres misbrug eller uddannelses- og beskæftigelsesituation forbedres yderligere. Dette må betragtes som en særdeles konservativ antagelse taget erfaringerne fra Comebacks indsats i Greve i perioden 2010-2016¹⁰ i betragtning, hvor den positive udvikling i deltagerens beskæftigelsesgrad først for alvor slog igennem i årene efter de havde afsluttet forløbet. Se evt. illustrationen af deltagerens forventede udvikling i figur 2 i afsnit 6.

Ingen af deltagerne har på interviewtidspunktet fået nogen domme, siden de startede forløbet (en periode på gennemsnitligt 29 uger). Eftersom perioden, hvor deltagerne har været i programmet er væsentligt kortere end perioden, der spørges til forud for opstart i programmet (en periode på fem år forud for opstarten), kan det tænkes, at en del af årsagen til faldet i antallet af domme skyldes forskellen i periodernes længde. Derfor antages det i worst case scenariet, at antallet af domme efter opstarten udgør en tre gange så stor andel af før-niveaue, som efter-andelen udgjorde af før-andelen i effektmålingen fra Comebacks indsats i Greve,¹¹ hvor før- og efter-målingerne begge var målt over en femårig periode. Kort sagt antages det i worst case scenariet at deltagerne hos Comeback Camp i Aarhus vil klare sig tre gange så dårligt, som den tidligere indsatsgruppe i Greve med hensyn til reduktion i kriminalitet, hvilket igen betragtes som en særdeles konservativ antagelse.

På omkostningssiden er kun medtaget omkostningerne for de 12 interviewede deltagere i undersøgelsesperioden (september 2018 til september 2019). Dvs. omkostningerne til færdiggørelsen af deltagerens forløb ikke indgår, idet inter-

ventionsscenarioet beskrevet ovenfor kun medregner deltagerens udvikling i løbet af dette år. Comeback har haft omkostninger forbundet med de øvrige deltagere, som ikke er blevet interviewet, men disse omkostninger indgår ikke, idet disse ikke-interviewede deltageres udvikling heller ikke indgår i resultaterne. Som nævnt i afsnit 5.1 kan der være selektionsproblemer i forhold til, hvem der har indvilliget i at deltage i interviewet, og hvem der har afslået, hvorfor resultatet ikke kan generaliseres, men alene tjener som et casestudie af de 12 interviewede personer.

De efterfølgende resultater er således baseret på en række modelberegninger fra SROI-modellen som er baseret på en række antagelser. Resultaterne afspejler dermed ikke den fuldkomne og objektive virkelighed, men er et udtryk for en kvalificeret modellering af en række relevante variabler baseret på tilgængelige data, herunder fra lignende nationale og internationale undersøgelser.¹² En række variable, som har en værdi både for individet og samfundet, er ikke blevet værdisat, fordi værdien af f.eks. at få bedre selvrapporteret helbred, selvkontrol, selvværd, tryghed og ro, forhold og sociale netværk samt reduceret stress ikke umiddelbart har kunnet værdisættes.

¹⁰ "Undersøgelse af effekt af Comebacks intervention 2010-2016 - Samfundsøkonomisk værdi og social return on investment", Økonomer Uden Grænser (2016)

¹¹ I 2016-analysen var antallet af domme nedbragt til 9 pct. af niveaue før programmet. En andel, der er tre gange så stor, svarer således til at antallet af domme vil falde til 27 pct. af før-niveaue.

¹² "Samfundsøkonomisk analyse af kriminalpræventive indsatser", Rambøll (2013). "Vänd dem inte ryggen. Socioekonomisk analys av destruktiva subkulturer", Lundmark-Nilsson, E., & Nilsson, I. (2012). "Measuring the social impact of community investment: the methodology paper", Housing Associations Charitable Trust (HACT) & Fujiwara, D. (2014)

7.3 IMPACT MAP

I det følgende præsenteres modellens impact map for analysen af Comeback Camp. Impact map viser sammenhængen mellem inputs (investeringer) og outcomes (resultater) fordelt på de involverede interessenter, jf. tabel 4, samt værdisætningen af disse.

Comeback Camps impact map vises i tabel 5. I venstre side er undersøgelsens involverede interessenter angivet; de unge, kommunen og staten. Herefter følger inputs i form af ressourcer, som er investeret i projektet, f.eks. tid og penge. Nederst i kolonnen med inputs ses summen af alle inputs, dvs. omkostningen ved driften af Comeback Camp. Som det fremgår af tabellen er den samlede omkostning på knap 1,2 mio. kr. finansieret af Aarhus Kommune.

Herefter følger outputtet af investeringerne, samt den forventede forandring, som outputtet skaber. Dernæst følger outcomes for hver af interessenterne, herunder størrelsen på forandringen, hvornår forandringen starter, varigheden, hvilken finansiell proxy, der er anvendt til at værdisætte forandringen samt enhedsværdien af forandringen. Det ses bl.a. at tre personer er kommet ud af deres misbrug, en person har fået en læreplads, og alle 12 personer begår mindre kriminalitet. Alle outcomes er sat til at vare fem år,

som er det maksimale for den femårige fremskrivning, der er anvendt. Ifølge den svenske rapport "Vänd dem inte ryggen"¹³ har en bandekriminell gennemsnitligt en 15-årig aktiv kriminel løbebane. Hvis det eksempelvis antages - på baggrund af deltagernes alder - at de inden opstart hos Comeback i gennemsnit har haft en femårig kriminel løbebane, vil effekten af programmet have potentiale til at kunne indvirke på de resterende 10 år af deres forventede kriminelle løbebane. Effekterne kan derfor potentielt have positive samfundsøkonomiske effekter længere ud i fremtiden end fremskrivningen dækker.

Alle outcomes med undtagelse af reduceret kriminalitet er sat til at starte i år 1, dvs. efter forløbet, mens reduceret kriminalitet allerede træder i kraft år 0, dvs. under forløbet. Se evt. figur 2 i afsnit 6 for en oversigt over, hvornår forandringerne forventes at ske.

Derefter følger de effekter, som skal fratregkes bruttoeffekten; deadweight, attribution, displacement og drop off. Deadweight er sat til mellem 10 og 25 pct. for at tage højde for, at andre eksterne faktorer end Comeback Camp kan have haft indflydelse på de unges udvikling, og for at undgå at overvurdere resultaterne af Comebacks indsats. Displacement er sat til 0 pct. for alle outcomes, idet de unges

forbedring inden for hverken misbrug, kriminalitet eller læreplads vurderes at have fortrængt andre effekter. Attribution er sat til 10 pct. for alle outcomes, for at tage hensyn til, at andre tiltag fra f.eks. kommunen kan have påvirket resultaterne for deltagerne. Endelig er drop off sat til 0 pct. idet der er taget udgang i et worst case scenarie, som ikke forventes at forværres yderligere.

Endelig er impact beregnet yderst til højre i impact map ved hjælp af formlen i afsnit 5.2. Det ses, at størstedelen af det samlede resultat er drevet af den sociale værdi, de unge opnår ved at komme ud af deres misbrug samt den økonomiske værdi, som staten opnår ved at de unges kriminelle aktiviteter reduceres. Det er igen værd at minde om, at resultatet bygger på et worst case scenarie, hvor deltagernes foreløbige udvikling ved midtvejsmålingen fastfryses, og der derfor ikke indgår den beskæftigelsesfremgang, som forventes at finde sted senere i forløbet. Når deltagernes forventede beskæftigelsesfremgang på et senere tidspunkt viser sig, og kan medtages i modellen, vil de resterende fire outcomes, som er baseret på deltagernes beskæftigelsesstatus, stige betydeligt, og det samlede impact vil være mere ligeligt fordelt over alle outcomes, således at det ikke er nogle enkelte outcomes, der driver resultatet alene.

¹³ "Vänd dem inte ryggen. Socioekonomisk analys av destruktiva subkulturer", Lundmark-Nilsson, E., & Nilsson, I. (2012)

TABEL 5: BEREGNING AF SOCIALE OG ØKONOMISKE EFFEKTER

INTERESSENER	INPUTS		OUTPUTS	FORVENTET FORANDRING	OUTCOME					DEAD-WEIGHT (%)	DISPLACEMENT (%)	ATTRIBUTION (%)	DROP OFF (%)	IMPACT
	Hvad investerer de?	Hvad er værdien af inputs i DKK?			antal, varighed, finansiel proxy og enhedsværdi	ANTAL	VARIGHED	STARTÅR	FINANSIEL PROXY					
Hvem har projektet en effekt på? Hvem har en effekt på projektet?	Hvad investerer de?	Hvad er værdien af inputs i DKK?	Opsummering af aktiviteter	Hvad forventes vil forandres for interessenterne?	Hvor meget forandring var der?	Hvor lang tid er der effekt efter endt aktivitet?	Hvilket år starter effekten?	Hvilken proxy/indikator bruges til at validere/underbygge værdisætningen af forandringen?	Hvad er værdien af forandringen (den finansielle proxy) i DKK?	Hvor meget af forandring ville være sket uden interventionen?	Hvor meget har andre bidraget til forandringen?	I hvor høj grad har forandringen fortrængt andre effekter?	Hvor meget aftager effekten med over tid?	Antal x finansiell prox., minus dead-weight, attribution og displacement
DE UNGE				Har ikke længere et misbrug	3	5	1	Social Value Bank v4.0, HACT & Fujiwara, værdi af "relief from drug problem" u. 25 år, vekselkurs 8,67 £/DKK	250.790	20%	0%	10%	0%	541.706
	Tid	0	COMEBACK CAMP	Får en læreplads	1	5	1	Social Value Bank v4.0, HACT & Fujiwara, værdi af "apprenticeship" u. 25 år, vekselkurs 8,67 £/DKK	16.135	25%	0%	10%	0%	10.891
			- En hverdag med faste rammer - Nyt fællesskab med konstruktive værdier	Højere nettoindtægt	1	5	1	Beregning af ændring i købekraft (løndindkomst - kontanthjælp (efter skat)	25.820	25%	0%	10%	0%	17.428
KOMMUNEN	Finansiering af deltagerbetaling	1.167.450	- Fysisk træning, boksnng og funktionel styrketræning - Individual Fightplan - Mentortimer	Øget nettobidrag (færre omkostninger til kontanthjælp og flere skatteindtægter)	1	5	1	Beregning af reduceret kontanthjælpsoverførelse og øget indkomstskat til kommunen	60.954	25%	0%	10%	0%	411.144
	Indirekte delvis refusion af kommunale omkostninger	0		Øget nettobidrag (færre omkostninger til kontanthjælp og flere skatteindtægter)	1	5	1	Beregning af reduceret kontanthjælpsoverførelse og øget indkomstskat til staten	63.525	25%	0%	10%	0%	42.880
STATEN				Reducerede omkostninger til kriminalitet	12	5	0	Beregning af reduceret omkostning til kriminalitet	51.316	10%	0%	10%	0%	498.795
	TOTAL												TOTAL	1.152.844

7.4 SROI-NØGLETAL

I tabel 6 fremgår SROI-modellens nøgletal, som følge af fremskrivning og summering af de angivne outcomes fra impact map for hvert enkelt år. Hvert outcome er fremskrevet fra det år, hvor effekten forventes at indtræffe, og herefter fratrukket drop off og diskonteret for at få nutidsværdien.

TABEL 6: NØGLETAL FRA SROI-ANALYSEN

NØGLETAL	ÅR 0	ÅR 1	ÅR 2	ÅR 3	ÅR 4	ÅR 5
A) Akkumuleret omkostning	1.167.450	1.167.450	1.167.450	1.167.450	1.167.450	1.167.450
B) Akkumuleret bruttonutidsværdi	498.795	1.607.299	2.673.168	3.698.042	4.683.498	5.631.052
C) Akkumuleret nettonutidsværdi	-668.655	439.849	1.505.718	2.530.592	3.516.048	4.463.602
D) Social benefit-cost ratio (SCBR)	0,4	1,4	2,3	3,2	4,0	4,8
E) Social return on investment (SROI)	-5 %	17%	32%	33%	32%	30%

A) Akkumuleret omkostning angiver de samlede omkostninger ved projektet over årene. Investeringen i Comeback Camp er et engangsbeløb på knap 1,2 mio. kr., som afholdes under forløbet i år 0. Der investeres ikke yderligere i denne interventionsgruppe i de efterfølgende år, hvorfor de akkumulerede omkostninger er konstante over tid.

B) Akkumuleret bruttonutidsværdi angiver de samlede sociale og økonomiske værdier, som Comeback Camp skaber over årene. Jo længere ude i fremtiden en gevinst forventes at blive realiseret, jo lavere værdi har gevinsten i dag grundet usikkerheden om, hvorvidt gevinsten reelt vil blive realiseret, samt alternativomkostningen ved at beløbet ikke kan investeres andetsteds i mellemtiden. Før gevinsterne fra de enkelte år er blevet summeret, er de derfor blevet diskonteret med 4 pct.¹⁴ per år¹⁴ for at få nutidsværdien.

Som det fremgår af tabellen, stiger den akkumulerede bruttoværdi, år for år, eftersom de positive effekter forventes at vare ved, og derfor lægges oveni for hvert år. Over en femårig periode vil Comebacks indsats således skabe en samlet samfundsøkonomisk værdi på godt 5,6 mio. kr.

C) Akkumuleret nettonutidsværdi angiver den samlede værdi, når omkostningerne er fratrukket. Grundet at investeringen i projektet falder i år 0, og er højere end gevinsten i år 0, er nettonutidsværdien negativ i år 0, men allerede i år 1 giver projektet et samfundsøkonomisk overskud, som stiger yderligere for hver af de efterfølgende år. Over en femårig periode vil Comeback således skabe en samlet samfundsøkonomisk værdi på knap 4,5 mio. kr. efter investeringen på 1,2 mio. kr. fratrækkes.

D) Social benefit-cost ratio (SCBR) viser forholdet mellem den akkumulerede bruttonutidsværdi og omkostningerne på 1,2 mio. kr. Den viser dermed, hvor mange gange samfundet får det investerede beløb igen. Set over en femårig periode får samfundet således 4,8 kr. igen for hver krone, der investeres i Comeback. SCBR er højere, jo længere tidsperiode man kigger på, idet flere gevinster realiseres hvert år og øger den akkumulerede bruttonutidsværdi.

E) Social return on investment (SROI) angiver det årlige afkast i procent. Over en femårig periode giver projektet således et afkast på investeringen på 30 pct. per år. At SROI er faldende fra år 3 og fremefter, er ikke et udtryk for at investeringen bliver mindre fordelagtig med tiden, da man må huske, at der er tale om et årligt afkast. Et årligt afkast på 30 pct. hvert år i fem år genererer således en større gevinst end 33 pct. per år i tre år.

¹⁴ Beløbene er diskonteret med 4 pct. per år jf. "Vejledning i udarbejdelse af samfundsøkonomiske konsekvensvurderinger", Finansministeriet (1999), s. 36

7.5 ØKONOMISK GEVINST FOR STAT OG KOMMUNE

Den samlede bruttoværdi af Comeback Camps program hidtil, forventes at være på godt 5,6 mio. kr. over fem år. Ser man isoleret på gevinster fra ændringer til kommune og stat, svarende til 3,1 mio. kr., får man et billede af de kapitaliserbare økonomiske gevinster for det offentlige. De øvrige 2,5 mio. kr. er ikke-kapitaliserbar social værdi.

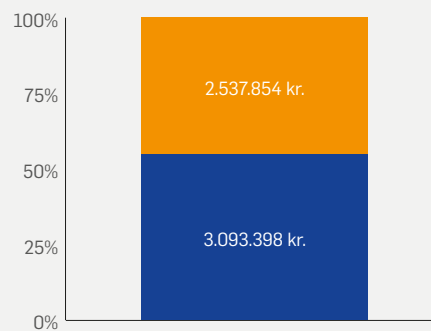
Det ses af figur 10, at de økonomiske gevinster i de offentlige budgetter forventes at udgøre ca. 55 pct. af den samlede værdi (5,6 mio. kr.), hvoraf kommunen får 6 pct. (183.000 kr.) og staten 94 pct. (2,9 mio. kr.), jf. figur 11.

Gevinsterne tilfalder dermed primært staten, idet reducerede omkostninger til

kriminalitet - som netop tilfalder staten - udgør en stor del af den samlede effekt i det opstillede scenarie, hvor kun deltageres foreløbige udvikling indgår. Hvis deltageres beskæftigelsessituation forbedres fremadrettet som forventet, vil en væsentligt større gevinst tilfalde kommunen i form af sparede udgifter til kontanthjælp og øgede skatteindtægter.

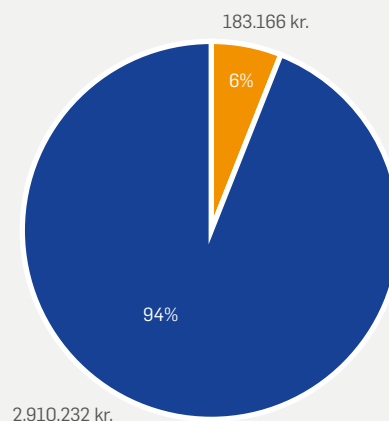
FIGUR 10:
FORDELING AF AKKUMULERET SAMFUNDSØKONOMISK VÆRDI

■ Social værdi
■ Driftsøkonomisk værdi

FIGUR 11:
FORVENTET FORDELING AF VÆRDI PÅ STAT OG KOMMUNE

■ Kommunen
■ Staten

8 KONKLUSION

I nærværende rapport er den samfundsøkonomiske værdi af Comeback Camps indsats blevet analyseret med udgangspunkt i 12 interviewede personer, som har deltaget i programmet i løbet af perioden september 2018 til september 2019.

Der er tale om en midtvejsevaluering, dvs. målingen er foretaget inden de fleste af deltagerne har afsluttet programmet. Dermed kendes de fulde effekter af programmet ikke endnu, og der er derfor foretaget en SROI-analyse på baggrund af deltagerens udvikling frem til interviewtidspunktet med en særdeles konservativ antagelse om, at deres situation ikke forbedres yderligere fremefter. Resultaterne kan derfor betragtes som et eksempel på den absolutte minimumseffekt af programmet. Selv under disse pessimistiske antagel-

ser viser analysen, at Comeback over en femårig periode genererer en samfundsøkonomisk værdi på godt 5,6 mio. kr. Omkostningerne til indsatsen beløber sig til knap 1,2 mio. kr., og nettogevinsten er således på knap 4,5 mio. kr. Dette giver en social cost benefit ratio (SCBR) på 4,8, hvilket betyder at for hver krone investeret i Comeback får samfundet 4,8 kr. igen. Det svarer til et årligt afkast - den såkaldte social return on investment (SROI) - på hele 30 pct.

Værdien inkluderer både en social og en økonomisk værdi. Den sociale værdi omfatter den øgede trivsel, de unge opnår ved at komme ud af deres misbrug, få en læreplads samt deres øgede nettoindtægt. Den økonomiske værdi omfatter statens og kommunens reducerede

udgifter til kontanthjælp, øgede skatteindtægter samt statens reducerede omkostninger ved kriminalitet. Det skal bemærkes, at det ikke har været muligt at måle og værdisætte alle effekter af Comebacks indsats i analysen. Blandt andet er værdien af de unges udvikling på en lang række psykosociale parametre samt værdien af et mere trygt nabolag for beboerne i de berørte områder ikke medtaget. Derfor kan resultatet betragtes som en nedre grænse for den faktiske værdi af Comeback Camps indsats.

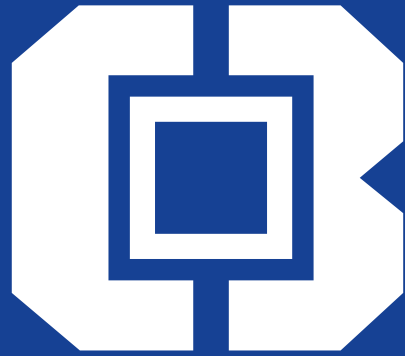
Overordnet set gør Comeback Camp en stor positiv forskel for unge kriminalitetstruede, marginaliserede mænd, og Comeback Camp er en fornuftig social og samfundsøkonomisk investering.

“Jeg er blevet bedre til at styre mig selv, og går ikke længere ind i slåskampe.”

- Deltager hos Comeback

“Før har jeg klaret det hele på egen hånd, men nu får jeg hjælp af Comeback. Det er til stor gavn.”

- Deltager hos Comeback

COMEBACK

CAMP